

ἙΠΕΤΗΡΙΟΝ

Ἑταιρείας Βυζαντινῶν Ἐπιστολῶν

ΕΤΟΣ ΙΑ΄

Ἐβραβεύθη ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηναίων καὶ τοῦ ἐν Παρισίοις
Συλλόγου πρὸς ἐπίσχεσιν τῶν Ἑλληνικῶν Σπουδῶν.

Ε.Υ.Δ. τῆς Κ.τ.Π.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

ἈΘῆΝΑΙ 1935

ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΑ ΤΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΒΗΣΣΑΝΗΣ - ΠΩΓΩΝΙΟΥ

Ἐν τῇ Κοινοτικῇ Βιβλιοθήκῃ Βησσάνης - Πωγωνίου τῆς Ἠπείρου ἀπό-
κείται ἕξ χειρογραφα καὶ περὶ τὰ 300 ἔγγραφα, ἅτινα μοὶ παρεχώρησε πρὸς
μελέτην λίαν προφρόνως ὁ ἑφορος αὐτῆς φίλος ἰατρὸς κ. Μάνθος Χρ. Κόντης,
ὃ καὶ δημοσίᾳ εὐχαριστῶ θερμῶς.

Ταῦτα συνελέγησαν ὑπὸ τοῦ ἐκ Βησσάνης καταγομένου ἐγκρίτου δικη-
γόρου κ. Θεοφάνους Γ. Μέντζου¹, νῦν ἐν Κ/πόλει διαμένοντος, ὅστις εἶναι
καὶ ὁ κυριώτερος ἐκ τῶν ἰδρυτῶν τῆς βιβλιοθήκης, διότι αὐτὸς κυρίως κατώρ-
θωσε τὴν συγκεντρώσιν καὶ διαφυλάξιν εἰς τὴν βιβλιοθήκην τῆς Βησσάνης, καὶ
ἐκ τῶν πέριξ ἀκόμη χωρίων, χειρόγραφα, ἔγγραφα καὶ ἔντυπα ἀποκείμενα
ἐτῆδε κάκεισε. Καὶ τὰ μὲν χειρόγραφα εἶναι ἐν ὅλῳ 6, ἅτινα παλαιογραφικῶς
περιγράφω κατωτέρω, τὰ δὲ ἔγγραφα εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον νεώτατα μέχρι
τῶν ἡμερῶν ἡμῶν ἐξικνούμενα, ἐξαιρέσει τινῶν τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἁλῆ Πασσᾶ.

Εἰς τὰ ἀνωτέρω προστίθημι τρία ἔτι χειρόγραφα, ἧτοι ἓνα νομοκάνονα
καὶ δύο κατάστιχα, τὸ ἐν τῆς Μονῆς Μολυβδοσκεπάστου καὶ τὸ ἕτερον τῆς
Μονῆς ἀγίου Νικολάου Σκαμνελίου.

1.

Χαρτ. 0,18 × 0,13, αἰῶνος 12Τ'. (φ. 327).

Οἱ τίτλοι τῶν κεφαλαίων εἶναι δι' ἐρυθρᾶς μελάνης γεγραμμένοι, ὡς
ἐπίσης καὶ τὸ ἀρχικὸν γράμμα ἐκάστου κεφαλαίου. Αἱ σελίδες μονόστηλοι,
ἐκάστη δὲ σελὶς ἔχει 17 στίχους. Τὰ ἐξώφυλλα εἶναι ἐκ χονδροῦ χάρτου κεκα-
λυμμένου ὑπὸ δέρματος.

Νομοκάνων τοῦ Μανουὴλ Μαλαξοῦ.

Ἐν φ. 325^α - φ. 303^β «Τάξεις πρωτοκαθηδρίας τῶν ὀσιωτάτων π(α)-
τριαρχῶν καὶ αἱ μη(η)τροπόλεις καὶ αἱ ἀρχιεπισκοπαὶ αἱ ὁποῖαι εὐρίσκονται
τὴν σήμερον καὶ εἶναι ὑποκείμεναι τῇ βασιλῆδι Κωνσταντινουπόλεως».

Τὸ χειρόγραφον τοῦτο ἐγράφη ἐν Θήβαις ἐν ἔτει 1562 ἐπὶ τῆς ἀρχιερα-
τείας τοῦ Μητροπολίτου Θηβῶν Ἰωάσαφ τοῦ Ζακυνθίου. Εἶναι δὲ τοῦτο
ἐκδεδομένον.

¹ Καὶ οὗτος ἦτο μέλος τῆς Ἐφορείας τῆς Βιβλιοθήκης, ὡς καὶ ὁ Χρ. Σουλιώτης.

2.

Χαρτ. 025×0,17, ἔτ. 1805 (φ. 245).

Ὁ κώδιξ ἐφ' ἀπλοῦ χάρτου εἶναι γεγραμμένος ὑπὸ τοῦ Ἱερομονάχου Σαμουήλ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τῶν Μεγάλων Πυλῶν τῆς ἐπιλεγομένης τοῦ Δουσίκου.

Οἱ τίτλοι τῶν κεφαλαίων καὶ τὸ ἀρχικὸν γράμμα ἐκάστου ἐξ αὐτῶν εἶναι δι' ἐρυθρᾶς μελάνης γεγραμμένοι. Τὰ ἐξώφυλλα εἶναι ἐκ ξυλίνων πλακῶν κεκαλυμμένων ὑπὸ δέσματος. Ἐκάστη σελὶς ἔχει 16 στίχους. Σημειωτέον δ' ὅτι τὸ χειρόγραφον εἶναι σελιδωμένον, ἐπειδὴ ὅμως ἡ σελίδωσις εἶναι ἐσφαλμένη, ἠρίθμησα τοῦτο ἐκ νέου κατὰ φύλλα.

Νόμιμον.

Τὸ Νόμιμον τοῦτο συνετάχθη ἐκ διαφόρων ἄλλων νομίμων. Ἀναφέρονται ἐν αὐτῷ ἔργα τοῦ Κίτρους Ἰωάννου, τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, συνοδικοὶ κανόνες, τὸ ἔργον τοῦ νοφύλακος Μιχαήλ τοῦ Χούμνου, τοῦ εἶτα μητροπολίτου Θεσσαλονίκης, περὶ βαθμῶν συγγενείας (φ. 219^α - φ. 221^β), τοῦ Θεσσαλονίκης Συμεῶν κ.ἄ.

Ἐν φ. 3^β σημειοῦται τὸ ἑξῆς.

Μ. Μάθος γραφο 1828 δεκεβριου 27

οὕτως ὁ θεῖος βίβλος ὀνομάζεται νόμως καὶ ἐπάσχει τοῦ κύρ Γιαννάκι Γραμματικὸν ἀπὸ Φραστανά καὶ αντιχι καὶ τὸν χάση καὶ τὸν ἔβρη τινὰς χριστιανῶς καὶ τον δό σι να μιν λαβη τι κάρα τριακοσίων δέκα ὀκτὸ πατέρων.

ἄ8'β8 Δεκεμβρίου 27: Φραστανά.

1828.

Ἐν φ. 5^α 1832 ∞ τῆς 27: μαῖου. Φραστανά.

Οὗτος ὁ θεῖος νόμος ὑπάρχει τοῦ κύρ Γιαννάκει Γραμματικῶ τοῦ Ἁγού Βαστάρει καὶ ἐδιάβασα ἐγὼ ὁ Γιόργης Ἀναστασίου Βισσιάνου.

Ἐν φ. 240^α σημειοῦνται τὰ ἑξῆς.

Ἐτελειώθη τὸ παρὸν καὶ περιφανῆ νόμιμον, εἰς τοὺς 1805, ἰνδικτιῶνος ἦ, ἐν μηνί, Ἰουλίῳ 19^α, διὰ χειρὸς ἀμαθῶς καὶ ἀναξίου Σαμουήλ Ἱερομονάχου τῆς μεγάλης καὶ σεβασμίας μονῆς τῆς ὀνομαζομένης τῶν μεγάλων Πυλῶν τοῦ Σωτήρος Χριστοῦ, δ καὶ Δουσίκου, διὰ συνδρομῆς καὶ ἐξόδων τῷ πανοσιωτάτῳ ἀγίῳ πνευματικῷ κυρίῳ Ἰωσήφ Ἱερομονάχου, ἐκ τῆς αὐτῆς μονῆς, γέννημα καὶ θρέμμα· καὶ ἔστω εἰς ἔνδειξιν.

Χεῖρ μὲν ἐγγράψασα, σήπεται τάφω,
γραφῆ δὲ μένει, εἰς πληρεστάτους χρόνους.

Τέλος καὶ τῷ Θεῷ

, πρέπει ,

, δόξα ,

ἀμήν.

Ἐν φ. 242^β καθέτως σημειοῦνται τὰ ἐξῆς ὑπὸ τύπον ἐπιστολῆς, πιθανῶς ὑπὸ τοῦ Γ. Ἀναστ. Βισσιάνου.

«Εὐγενέστατέ μοι κύριε κυριε Γιάννακε Γράμματηκαὶ ἀδελφικῶς σε εὐχομαι κατα πολα και σε υδοποιῶ εἰδοῦ τὸ νόμον ὁποῦ μου ἔδοσες τὸν ἐδάβασα με πάσοις χαρας πολὺς τὸν ἐπρωειπάντοισα ὅτι οὗτος ὁ νόμος μάλυστα εἶναι καθαρως και ἀγιότατος νόμος και ὁποιος νὰ τὸν διαβάξυ να ἔχυ τὴν εὐχὴν τοῦ Χριστοῦ και τοῖς παναγίαις και πάντων τὸν αγιον λυπὸν ἄς μοῖν βαρέναιτε ὁ καθένας διότι ἀρμενὴ πολυ ο ἄνθρωπος χορίς».

Ἐν φ. 243^α Ἐτερον σημείωμα.

1829 ἐγράβηξα τὴν μεγαλύτεραν ἀρ'ρῶστειαν και ἱατρειύθην ἐν τῷ αἵτει 1830 μαρ. Μάνθι.

Τὰ τῆς τύχης σύμφορα και ἀγαθὰ σύμπασα εἰσί.

1834.

Δι' ἄλλης χειρός.

1849. Φράστανά οὗτος ὁ θύος και ἀγιος νομμος ὑπάρχει του κῦρ Ἰωάνη Γραμματικοῦ

Νικόλαος Μαθέου

ἀναγνώστης Γεώργιος Νικολαος.

Ἐν φ. 243^β οὕτως ὁ βασιλικῶς θεῖος και ἱερὸς νόμος ὁ ὁποιος ἠπάρχει τοῦ παμπά μου, Γιαννάκει Γραμματικοῦ.

1831 Μαΐου 2: διο: ἔγινα ἀναγνώστης ἐγὼ ὁ Χριστος τοῦ Γιαννάκη Γραμματικοῦ και ἔγινα ἀναγνώστης εἰς τον ἀγιον θεωφιλέστατων Ἰωσήφ Βελά και γράφω διὰ ἐνθύμησιν ποτέ.

Ἐν φ. 244^α σημειοῦνται τὰ ἐξῆς:

Ἐο ικονομη 1831 Ἰουναρ. 23 ἡμιον διδασκ. κόποιος εἰς των γάμων.

Δι' ἄλλης χειρός.

1829 - 1830 ἀπριληου εγερεψα 1831 Ἰουλιον . . . 1¹ και εκουλαθηκα απο το γεναρι αιως τον ἀπριλη: ~

Μαθος τοῦ Γραμματικού: ∞

Δι' ἄλλης χειρός.

1831 Ἰουναρίου 23: ἡμιον διδάσκαλος ἐγὼ ὁ Πάντος τοῦ Μήτροστόλη Φραστανίτης και ἐπείρα τὸν παρὸν θεῖον νόμον ξεμολομένη τοῦ θεῖου μου κῦρ Γιαννάκη Γραμματικοῦ και τὸν ἐδιάβασα ἀπὸ ἀρχὴ ε'ὼς τέλος ὄλας τὰς ἀμαρτίας τὸν ἀνθρώπον και ἐγράφω δια θήμισιν ∞ και ἔγινα ἀναγνώστης εἰς τὸν θεωφιλέστατον Ἰωσήφ 1831: μαρτίου 13:

Ἐν φ. 244^β σημειοῦται τὸ ἐξῆς αὐτόγραφον σημείωμα τοῦ Μάρκου Μπότσαρη, ἔνθα και ἰδιόχειρος ὑπογραφή αὐτοῦ.

ετούτω το ἀγιων βιβλειων ονομαζετε νόμοκάνονας και ιταν του Κιφ Για-

¹ Αἱ λέξεις λίαν δυσανάγνωστοι, λόγω φθορᾶς τοῦ φύλλου.

νάκι Γραμματικου απο Φραστανά καὶ τον επερίλαβα εγὼ ο Μάρκω Μπότζα-
ρις απο τὸν ἀνοθεν κίρ Γιανάκι Γραματικῶ εἰ στοὺς 1816: σεπτεμβρίου: 28:

1817 εἰουλιου 4 το εγραφα

Κακώλακος

ΜΑΡΚΩ ΜΠΟΖΑ-
ΡΙΣ ΓΡΑΦΩ.

3.

Χαρτ. 0,17 × 0,12 αἰῶνος ΙΘ'. (φ. 176).

Ἀναστυλιματάριον γραφὲν ὑπὸ Μυρτίλου ἐν Βησσάνη τῷ 1825. Ἔχει
καὶ προσθήκη χειρουβικῶν καὶ κοινωνικῶν τοῦ Γρηγορίου καὶ Πέτρου Λαμ-
παρίου. Εἶναι ἀνευ ἐξωφύλλων.

Ἐν φ. 176^α ἐν τέλει σημειοῦται: Ἐγράφη τῷ 1825 ἐν Βησσάνη.

4.

Χαρτ. 0,22 × 0,17, αἰῶνος ΙΘ'. (φ. 133).

Ἐκ τούτων τὰ φύλ. 82^α - 88^β περιέχουσι χειρουβικὸν τονισθὲν παρὰ
Μεθοδίου ἱερομονάχου ἐν Ἄρτη, τὸ τετράδιον δὲ αὐτὸ εἶναι συνεσταχωμένον.
Τὰ ἐξωφύλλα εἶναι ἐκ χάρτου.

Ἀναστυλιματάριον σύντομον τονισθὲν παρὰ κύρ Πέτρου Λαμπαδαρίου καὶ
ἐξηγηθὲν παρὰ κύρ Γρηγορίου Λαμπαδαρίου καὶ κύρ Χουρμουζίου κατὰ τὸ
νέον σύστημα τῆς μουσικῆς.

Ἐν φ. 55^β σημειοῦται τὸ ἐξῆς: 1834 Ἰανουαρίου 10 κάμω τέλος Νικό-
λαος Πανταζῆς Ἄρτα.

έσωσα εἰς τὴν μετάνιαν μήτε τό χαρτι με φθάνη.

5.

Χαρτ. 0,30 × 0,21, αἰῶνος ΙΗ'. (σελ. 431).

Ἡ γραφή καθαρά καὶ εὐανάγνωστος. Ἐν ἀρχῇ εἶναι δύο φύλλα ἄγραφα.
Τὰ ἐξωφύλλα εἶναι ἐκ χάρτου χονδροῦ κεκαλυμμένα ὑπὸ δέρματος φαιοῦ
χρώματος. Ἐν σελ. 431 σημειοῦται «Γέγραπται ὁ παρὼν νόμος διὰ χειρὸς
Παΐσιου Ἱεροδιακόνου Δημητρίου εἰς τοὺς 1741 Ἰουλίου 23 ἡμέρα πέμπτη».
Εἶναι τὸ κείμενον γεγραμμένον εἰς γλῶσσαν δημῶδη.

Πρόχειρον Νόμων ἢ ἐξάβιβλος τοῦ Κωνσταντίνου Ἀρμενοπούλου.

Ἐν φ. 1^α σημειοῦται διὰ νεωτέρας χειρὸς τὸ ἐξῆς: «Αὐτὸς ὁ νόμος εἶναι
τοῦ Γεννάκη Γραματικοῦ ἀπὸ Φραστανά. (δυσανάγνωστα).

Ἐν τέλει ἐπίσης ἐν φύλλον ἄγραφον ἐν φ σημειοῦται διὰ νεωτέρας
χειρὸς μικρά τις προσθήκη περί τον «φαλκιδίου, μοιρασμοῦ». κέ.

6.

Χαρτ. 0.28 X 0.17, αἰώνας 10^{ος} (φ. 128).

Κώδιξ τοῦ Ἱεροῦ ναοῦ Ἁγίου Νικολάου Βησσάνης.

Περιέχει διαφόρους πράξεις ἐκκλησιαστικὰς ἀπὸ τοῦ 1824 κέ. καὶ λογαριασμοὺς τῶν ἐπιτρόπων τῆς ἐκκλησίας. Εἶναι χάρτινα τὰ ἐξώφυλλά του καὶ ἐπιπρόσθετα, καθότι τὰ παλαιὰ κατεστράφησαν.

Ὁ κώδιξ εἶναι λίαν ἐφθαρμένος ἐκ τῆς νοτίδος.

Τὰ φ. 1^α - φ. 27^α καὶ 57^β - 62^β, εἶναι γεγραμμένα, τὰ δὲ λοιπὰ ἄγραφα.

Πολλαχοῦ τοῦ κώδικος ὑπάρχει ἢ ὑπογραφή τοῦ Βελλᾶς Ἰωσήφ.

Ἐν φ. 4⁸ σημειοῦται «ὁ λογαριασμός τοῦ Ἰλιτζαμτζῆ Γιάννη Παπίγκη» ἀναφέρονται οἱ μισθοὶ τῶν διδασκάλων 1) τοῦ Οἰκονόμου δασκάλου τοῦ κοινοῦ Σχολείου 2) ὁ χρονικὸς μισθὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ διδασκά(λου)¹. Ἐν τέλει φέρει χρονολογίαν α' Ἰουνίου 1825 Βήσσανη καὶ τὴν ἰδιόχειρον ὑπογραφήν τοῦ Βελλᾶς Ἰωσήφ.

Ἐν φ. 7^β - φ. 8^α σημειοῦται «ὁ λογαριασμός τοῦ Ἰλιτζαμτζῆ Χρήστου Καλιζούνη» α' Ἰουνίου τοῦ 1826, ἔνθα ἀναφέρεται ὁ μισθὸς τοῦ διδασκάλου γρ. 1000. Ἐν τέλει ὑπογράφεται ὁ Βελλᾶς Ἰωσήφ.

Ἐν φ. 10^β - φ. 11^α ἀναφέρεται ὁ λογαριασμός τοῦ ἐπιτρόπου τῆς ἐκκλησίας παπᾶ Κώστα Καλιζούνη τῆς α' Ἰουνίου 1827, ἔνθα ἀναφέρονται ἐξοδα διδασκάλου γρ. 15.

Ἐν φ. 12^β - φ. 13^α ἀναφέρεται ὁ λογαριασμός τοῦ παπᾶ Χριστοδούλου ἐπιτρόπου τῆς ἐκκλησίας, α' Ἰουλίου 1828, ἔνθα ἀναφέρεται ὁ μισθὸς πάλιν τοῦ διδασκάλου γρ. 550 καὶ ἕτερά τινα αὐτοῦ, ὁ χρονικὸς μισθὸς τῆς διδασκαλίας τοῦ παπᾶ Κώστα γρ. 250. Ἐν τέλει ὑπογράφεται ὁ Βελλᾶς Ἰωσήφ.

Ἐν φ. 14^β - φ. 15^α ἐν τῷ λογαριασμῷ τοῦ ἰδίου τοῦ 1829 ἀναφέρονται τὰ μετρητὰ τοῦ διδασκάλου.

Ἐν φ. 15^β - φ. 16^α ἐν τῷ λογαριασμῷ τοῦ Ἀναγνώστου Λογοθέτη, ἐπιτρόπου τῆς ἐκκλησίας τοῦ 1830, ἀναφέρονται οἱ μισθοὶ καὶ τὰ ἄλλα τοῦ διδασκάλου.

Ἐν φ. 18^β - φ. 19^α ἐν τῷ λογαριασμῷ τοῦ Δημ. Κάλλη, ἐπιτρόπου τῆς ἐκκλησίας, ἀναφέρεται ὁ μισθὸς τοῦ διδασκάλου (ὁ χρονικὸς), γρ. 900 ἐξοδα τοῦ ἀλληλοδιδασκτικοῦ σχολείου γρ. 529. Εἶναι τοῦ 1832.

Ἐν φ. 19^β - φ. 20^α ἐν τῷ λογαριασμῷ τοῦ αὐτοῦ ἐπιτρόπου τοῦ 1833 ἀναφέρονται τὰ γρόσια τοῦ διδασκάλου Ζαγωρισίου. Ἀλέλ. Ἰσάπι. ἐξοδα εἰς τὸν διδάσκαλον Δολιανήτην.

¹ Πότε ἰδρύθη ἐν Βησσάνη Ἑλληνικὴ Σχολὴ δὲν γνωρίζομεν. Πιθανότατα ὑπῆρχεν ἐνταῦθα τοιαύτη Σχολὴ καὶ πρὸ τοῦ 1821, καθότι ἡ Βήσσανη ἦτο τότε μία τῶν ἀνηρηθῶν Ἡπειρωτικῶν κωμοπόλεων.

Ἐν φ. 21^β - φ. 22^α ἐν τῷ λογαριασμῷ τοῦ αὐτοῦ ἐπιτρόπου τοῦ 1840 ἀναφέρονται τὰ ἔξοδα τοῦ ἀλληλοδιδασκτικοῦ σχολείου, ἡ πληρωμὴ τοῦ διδασκάλου Στεφάνου καὶ μισθὸς τριῶν μηνῶν τοῦ Παπαγιάννη διδασκάλου.

Ἐν φ. 22^β - φ. 23^α ἐν ἑτέρῳ τοῦ αὐτοῦ τοῦ 1841 ἀναφέρεται ὁ μισθὸς τοῦ διδασκάλου Ἀδαμίδου, ὁμοίως ἐν (φ. 23^β - φ. 24^α) τοῦ αὐτοῦ τοῦ 1842, καὶ τὰ ἔξοδα τῶν ἐπισκόπων Περιστερᾶς καὶ Παραμυθίας.

Ἐν φ. 22^β - φ. 23^α ἐν ἄλλῳ ἐπίσης λογαριασμῷ τοῦ 1843 τοῦ ἰδίου ἐπιτρόπου ἀναφέρεται ὁ μισθὸς τοῦ ἰδίου διδασκάλου Ἀδαμίδου καὶ τὰ ἔξοδα τοῦ δεσπότη Νικηφόρου.

Ἐν φ. 23^β - φ. 24^α ἐν λογαριασμῷ τοῦ ἰδίου τοῦ 1844 ἀναφέρεται ὁ μισθὸς τοῦ διδασκάλου Ἀλεξιάδου καὶ ἔξοδα τοῦ δεσπότη Παρθενίου ἐπίσης ἐν τῷ λογαριασμῷ (φ. 24^β - φ. 25^α) τοῦ 1845 καὶ (φ. 25^β - φ. 26^α) τοῦ 1846 τοῦ αὐτοῦ ἐπιτρόπου ἀναφέρεται ὁ μισθὸς τοῦ αὐτοῦ διδασκάλου Ἀλεξιάδου, καὶ ὁ μισθὸς τοῦ καλογήρου διδασκάλου.

Ἐν φ. 26^β - 27^α ἐν τῷ λογαριασμῷ τοῦ αὐτοῦ τοῦ 1847 ἀναφέρεται ὁ μισθὸς τοῦ διδασκάλου Δημητρίου Νιάντα γρ. 2000 καὶ ἔξοδα τοῦ σχολείου.

(φ. 27^β - φ. 58^α) ἄγραφα.

(φ. 58^β - φ. 62^β) Διάφοροι λογαριασμοὶ καὶ διάφορα σημειώματα.

(φ. 63^α - φ. 128^β) ἄγραφα.

7.

Χαρτ. 0,14×0,10, αἰῶνος ΙΖ' - ΙΗ'. (φ. 101).

Σελίδες μονόστηλοι καὶ στίχοι 14 ἐκάστης σελίδος. Εἶναι ἄνευ ἐξωφύλλων. Ἐν ἀρχῇ ὑπάρχουσι 11 φύλλα ἐπιπρόσθετα καὶ ἔχοντα ἀσημάντους σημειώσεις διὰ νεωτέρας χειρὸς γεγραμμένας¹.

Νομοκάνων.

8.

Χαρτ. 0,25×0,17, αἰῶνος ΙΗ'. (φ. 17).

Τὸ χειρόγραφον εἶναι ἀντίγραφον παλαιότερου γενομένου τὴν ΙΗ' ἢ ἑκατονταετηρίδα πιθανῶς ὑπὸ τινος ἡγουμένου τῆς Μονῆς, ἄδηλον ὑπὸ τίνος. Τὰ ἑπτὰ τελευταῖα φύλλα εἶναι πρόσθετα. Τὰ πλεῖστα τῶν φύλλων, ἅτινα εἶναι ἄγραφα, ἔχουσιν ἀποκοπῆ, τὰ δὲ ἐξώφυλλα εἶναι ἐκ δέρματος κεκαλυμμένου ὑπὸ ὑφάσματος. Εἶναι δὲ καὶ τὸ σφζόμενον ἐν κακῇ καταστάσει.

Κατάσχιζον τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Μολυβδοσκεπάστου.

Ἐν αὐτῷ περιέχονται ὀνόματα παρρησιῶν ἀναγινωσκόμενα εἰς τὴν Ἀγ. Πρόθεσιν, ὅμοια πρὸς τὰ τῶν Διπτύχων. Ἐξ αὐτῶν σημειῶ ἐνταῦθα τὰ

¹ Τὸ χειρόγραφον τοῦτο μοι παρεχώρησε πρὸς μελέτην ὁ δημοδιδάσκαλος κ. Θεοφάνης Βασαγιάννης ἐκ Βησσαῖνης.

ὀνόματα τῶν κητόρων, Αὐτοκρατόρων τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τῶν Ἀρχιερέων, τῶν ἡγουμένων καὶ μοναχῶν τῆς Μονῆς καὶ τινῶν ἐκ τῶν λαϊκῶν.

Φ. 1^α. Προήμιον τῆς προθέσεως: ∞

Οἱ ἅγιοι Ἀπόστολοι καὶ πάντες οἱ θεοφόροι Πατέρες, τῆς ἁγίας τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας μᾶς ἐπαράδωσαν τὰ ὀρθὰ δόγματα καθῶς τὰ ἐπαραλάβαν καὶ αὐτοὶ, ἀπὸ τὸν ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ τὸν ὁμοούσιον τῷ πατρὶ, καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι. Διότι μᾶς ἄφησε, ὑπόμνημα καὶ ἀνάμνησιν τὴν θεϊαν καὶ ἱερὰν καὶ φρονικτὴν μυσταγωγίαν, διὰ τὴν ἡμετέραν ἐξάλησιν, αἱ ἁμαρτίας μας, μεταλαμβάνοντες, τῷ ἁγίῳ καὶ πανάγιον, σῶμα τοῦ Κυρίου καὶ τὸ τίμιον αἷμα ὡς σάν εἰς τὸν ἴδιον καιρὸν τοῦ πάθους ὁποῦ ἐς(ταυ)ρῶθη καὶ ἐξάληθη, τοῦ Ἀδάμ, καὶ Εὔας τὸ παράπτωμα ἔτι καὶ ἐτοῦ(το) τῷ καιρῷ, τοὺς προσερχομένους μετὰ φόβου, καὶ εὐλαβείας καὶ ἀγά(πης) καὶ ἐλπίδος, μεταλαμβάνοντας ἐξαλύφονται βέβαια αἱ αὐτῶν ἁμαρτίας: ∞

Καὶ διατιούτω ἀφιερώνομεν, τὴν παροῦσαν βίβλον, εἰς τὴν πρόθε(σιν) τῆς ἁγίας μονῆς, τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου καὶ (καταγρά)ψωμεν πάντα τὰ ὀνόματα τῶν πρόγεγραμμένων, καὶ ἀδελφῶν χριστιανῶν, διὰ τὴν προσέρχονται διὰ (. . . ἢ λ. δυσανάγνωστος) ¹ εἰς τὴν ἱερὰν, μυσταγωγίαν διὰ τὴν ἄφεσιν

¹ Τὸ φύλλον εἶναι ἐνταῦθα τελείως ἐφθαρμένον.

τῶν ἁμαρτιῶν.

Ὅστις ἔχη ναγραφθῆ ἔδω εἰς τὴν πρόθε(σιν) πρῶτον εἰς τὸν κώδικα καὶ δεύτερον νὰ γραφθῆ, ἔδω.

Φ. 1^β (.) ² ὡς σκύβαλα, καὶ ἔρες καὶ θέλει εἶναι μετωμέρος,

² Ὁμοίως ἐφθαρμένον ἐνταῦθα τὸ φύλλον.

τῶν (Ἰουδαίων), Φαρισαίων, ὁποῦ δὲν ἀκούουν, τοὺς ἱερούς διδασκίλους, καθῶς, ἐνομοθέτησαν: ∞

καὶ νὰ ταγράφει, μαθηματικῶς, καὶ καλυγράφος, καὶ ὄχι ὅποιος φτιαῖσει. Διότι, ἐγὼ ἠξεύρω, πόσον, κόπον, ἔπαθα, ὅσονάτά διαλέξω, ὁποῦ ἦταν, ἀπό, ἁμαθῆς, γραμένα.

Φ. 2^α Τὰ ὀνόματα πάντων τῶν Δεομένων, καὶ κοπιώντων. Τὴν ἁγίαν μονὴν. Ταῦτην. Τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου.

Γεναδίου, Ησαίου, Συμεών, Παχωμίου, Ματθαίου, Ιωάνκειμ, Ιωακείμ, Γαβριήλ, Ἀνθίμου, Φιλωθέου.

Τῶν ἀρχιερέων.

Κωνσταντίνου Βασιλέως καὶ Ἀνδρονήκου τῶν κητόρων.

Ζαχαρίου, Κάλκινικου, Ιωάσαφ, Νικοδήμου, Χριστοδοῦλου, Ματθαίου, Παχωμίου, Νικοδήμου, Καλλίστου, Ηλιοῦ, Δομετίου, Θεοδ(ώρου) ἢ (οσίου), Νικ(ωνος) ἢ (ολάου), Α(νθίμου).

Τῶν Ἱερο(μονάχων).

Φ. 2^β Δευτέρων μοναχῶν.

Χρισάνθου, Ματθαίου, Σαμουήλ, Αλοβίζη Μελετίου, Συμεῶν, Ματθαίου, Ζαχαρίου, Ἰωαννικίου, Γηγορίου, Θεοφάνου, Ευθυμίου, Γερμανοῦ, Τιμωθέου, Γεναδίου, Ησαίου, Συμεῶν, Δανιήλ, Κωνσταντίου, Νεκταρίου, Παΐσιου, Φιλοθέου, Νικοδήμου, Κυθίλλου, Σισώη, Καλλίστου, Ἰωασάφ, Μανασσῆ, Νικοδήμου, Αθανασίου, Μακαρίου, Παρθενίου, Ἰωάσαφ, Καλλίστου, Ἀναστασίου.

Φ. 3^α Ἰωάννου, Πέτρου βοεβόντα, Ἰωάννου, Δημητρίου βοεβόντα, Ἰωάννου, Πέτρου βοεβόντα,

Φ. 7^β Νικολάου βοεβόνδα, Κωνσταντίνου βοεβόνδα.

Φ. 10^α Ὑπὲρ τῶν ἐλεούντων καὶ δικακονούντων ἐν τῆς θεῖα μονῆ ταῦτη τῶν εὐλογημένων ῥουφετιῶν τῆς Κωνσταντίνου πόλεως. Μπαχιτσεβάνιδον, εἰς Νενυμπαχιτσε. Μπαχιτσεβάνιδων εἰς Γαλα(τά). Παχιτσεβάνιδων, εἰς Μέγα Ρέμα. Μπαχιτσεβάνιδων εἰς . . . Ραυτάδων, εἰς Καράμπρούκη. καὶ τὰ Οὐκτιζίδων.

φ. 3^β Βαπτιστικά ὀνόματα.

Ἰσαρη, Γγίνου, Προτωβούλη, Πρόκου, Σφράντζου, Πάρου, Ἀρανήτη, Παραδισιώτη, Ἀσπρη, Ἀγγελέτω, Θιόφου, Πανιπάρη, Θώδος, Κόντος, Δράκω, Μπάλλκος.

φ. 4^α Ντέτον, Κάλλντρούπη, Γγιώννα, Στίλω, Δώμου.

φ. 4^β Δούκα, Πάνμου, Μέκουλα, Μελάχρω, Νεζείας, Βράνος.

φ. 5^α Κύρκω, Ζέρβα, Ζουπάνου, Καρτίνης, Ρύγος, Μπόγκας, Κίκος, Σιογίου, Δηέλου, Κοήλος, Βούλκος, Βογία.

φ. 5^β Μπήτα, Κουντεσία, Κοοσός, Βόγα, Βότα, Βλάκος, Ρώδου, Κούτι, Νετέας, Χώτου.

φ. 6^α Σκιάδος, Ματέη, Βνοάνα, Μπόγκου, Κόντη, Καίσω.

φ. 6^β Κουρπάνω, Ντέτε, Κυρούση, Ρύστα, Μπαλασία.

φ. 7^α Κύρκοβα, Νεζήκω.

φ. 7^β Βεμαίτω, Ζέρα, Σώμε, Τζέλιο, Σάυτας.

φ. 8^α Μπαρμπούλη, Μάνω, Μπέτω, Εὔδω, Γκώκα, Δάμω.

φ. 8^β Πανόρια, Κάλλω, Πούλη, Κογιό, Κούρω, Μπέκος, Κάσκο, Γγίκα, Μπόλω.

φ. 9^α Μίσχω, Σκούρω, Ἀρχόντω, Τζάνε.

φ. 9^β Σάνα, Σάρόω.

Σημειωτέον, ὅτι εἰς τὰ πρῶτα 10 φύλ. περιέχονται τὰ παλαιὰ ὀνόματα, ἐν οἷς καὶ τινὰ ἐπιπρόσθετα νεώτερα. Τὰ ἐν τοῖς ἐπομένοις εἶναι ὅλως νέα ὀνόματα.

9.

Χαρτ. 0,22 x 0,16, αἰῶνος ΙΗ'. (φ. 81).

Κατάστιχον τῆς Μονῆς Ἁγίου Νικολάου Σκαμνελίου¹.

Τὸ κατάστιχον, οὐτινος τὰ ἐξώφυλλα εἶναι ἐκ χάρτου κεκαλυμμένα διὰ φαιοῦ δέρματος, διατηρεῖται καλῶς. Περιέχει κατάλογον τῆς κινητῆς καὶ τῆς ἀκινήτου περιουσίας τῆς Μονῆς, πρὸς δὲ καὶ ὀνόματα παρρησίας κατὰ τὰ χωρία χωριστά.

Ἐν φ. 1^α σημειοῦται: «Τὸ κατάστιχον τῆς θείας καὶ Ἱερᾶς μονῆς τοῦ ἐν ἁγίοις πρσ (= πατρὸς) ἡμῶν Νικολάου ὁποῦ ὀνομάζεται Σκαμνέλιον ἐκ τῶν Ἰωαννίνων». Εἶναι γεγραμμένα ταῦτα δι' ἐρυθρᾶς μελάνης.

Ἐν φ. 2^β ἔτους 1725.

Ἐν φ. 3^α: Ἐν τῷ παρόντι κατασίχῳ καταγράφονται κινητὰ καὶ ἀκίνητα πράγματα τοῦ ἱεροῦ Μοναστηρίου ἐπ' ὀνόματι τιμωμένου τοῦ ἁγίου Νικολάου διὰ προσταγῆς τοῦ κατὰ τὸ ,αψλς' (= 1736) Ἰουλίου ἰς ἐνδημήσαντος πανιερωτάτου μρωλίτου τῆς ἀγιοτάτης μρωπόλεως Ἰωαννίνων κυρίου Γρηγορίου τοῦ ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως».

Ἐν φ. 3^α - φ. 4^α καταγράφεται ἡ κινητὴ περιουσία: Ἱερὰ σκευὴ κ.ἄ.

Ἐν φ. 4^α - φ. 6^β ἀναφέρεται ἡ ἀκίνητος περιουσία.

Ἐκ τοῦ καταλόγου σημειῶ ὀλίγα τοπωνύμια, εἰς ἃ ὑπῆρχον κτήματα τῆς Μονῆς. Εἰς τὸ Σκαμνέλι τὸ Κοστίλοβο, ἡ Σελετούρα, ἡ Κορσοβίτζα, ὁ Γυφτόκαμπος, εἰς τοὺς Κοδρωνάταις, ὁ Κόζακος, τὸ γεφύρι τὸ Κοζιακίτικον, τὸ Μπιάλου, τὸ Ποτάμι, τὸ Κοστίλοβο, τὸ Τζιούμαρη, τὸ μοναστήρι ὀλόγυρα μὲ τὸ σελλιό, εἰς τὴν βρύσην τὴν Ἄλγια, τὸ Λοποσέτο, τὸ Τζέρμπου, ἡ βάλια δὲ σκάρα, στοῦ Κουράου, ἡ Γκούρα, ἡ Βοϊβοτιάσα, τὸ Πηγάδι. Εἰς τὴν Ζήτζαν (νῦν Ζίτσα). Ἡ Γούβα, ἡ Κρέμενη, τὰ Λοζανά, τὸ Βαφύ, ἡ Μπιστέρια, τὰ Βαθουλά, τὸ Μεγανᾶμπέλι, ὁ Κάμπος, τὸ Σιάλο, τὰ Λουτζιά, ἡ Καστανιά, Ἁγιος Ἡλίας, τὸ Λιγοψηνὸ (ἢ Λιγόψηνον) τὰ Πωριά, τοῦ Ρουπόπουλου, οἱ Κοιζιανάταις, ἡ Ὀσδίνα, ἡ Κουκούτζα, ὁ κάμπος εἰς ταῖς Ἀραποσιταμιαῖς, ὁ Κούτουλος, τὸ Γαλύρι (ἢ Γαλέρι), ἡ Φρεστά.

Ἐν φ. 6^α ἡ ἰδιόχειρος ὑπογραφή τοῦ Μητροπολίτου Ἰωαννίνων Γρηγορίου².

† ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Ἰωαννίνων Γρηγόριος ἐπιβεβαίωσι:

Τὰ φύλ. 14^α - φ. 31^β εἶναι ἄγραφα, ἀπὸ δὲ τοῦ φ. 32^α - φ. 51^β εἶναι

¹ Τὸ Κατάστιχον τοῦτο μοὶ παρεχώρησε πρὸς μελέτην προθύμως ὁ ἐκ Χωνιάδων Αἰδουσιμώτατος κ. Γ. Παΐσιος. Νῦν ἀνήκει εἰς τὴν νεοσῦστατον βιβλιοθήκην τοῦ Δημ. Σχολείου Χωνιάδων (Κονίτης).

² Ἴδε Μητροπολίτου Παραμυθίας Ἀθηναγόρα, Ἡ Ἐκκλησία Ἰωαννίνων ἐν «Ἠλειρωτ. Χρονικοῖς» ἔτ. Γ' (1928) σελ. 38-39.

τὰ ὀνόματα τῶν παρρησιῶν κατὰ χωρία, ἅτινα τελευταῖα σημειῶ εὐθὺς κατωτέρω, παραγράφων καὶ τὴν νέαν ὀνομασίαν, τὴν δοθεῖσαν εἰς αὐτὰ ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς, ἐφ' ὅσον, ἐννοεῖται ἠδυνήθην νὰ ἐξακριβώσω αὐτήν.

φ. 7^α - φ. 13^β. Διάφορα σημειώματα περὶ σκευῶν, βιβλ. τῆς Μονῆς κλπ.
φ. 14^α - φ. 31^β ἄγραφα.

Χωρία.

φ. 32^α Σκαμνέλι, νῦν οὕτως, φ. 32^β Ζήτζα ἢ νῦν Ζίτσα καλουμένη, φ. 33^α Μοσχόπολις, σήμερον εἶναι μικρὸν χωρίον, φ. 33^β - 34^α Ἰωάννα φ. 34^β Καμηνιά¹, Δοβρά νῦν Ἀσπράγγελοι ἐν Ζαγορίῳ, φ. 35^α Κουζάνα², φ. 35^β Βραδέτο νῦν οὕτω καλεῖται ἐν Ζαγορίῳ, Βήσανι ἢ Βήσσανη Πωγωνίου, φ. 36^α Σακάδα³, φ. 36^β, Καπέσοβο νῦν οὕτως ἐν Ζαγορίῳ, φ. 37^α Νεγάδες νῦν οὕτως ἐν Ζαγορίῳ, Βέητζα νῦν Βίτσα καλουμένη ἐν Ζαγορίῳ, φ. 37^β Λησσοκοπέτση ἐν Ζαγορίῳ, φ. 38^α Ἐπαρω Σουδερά νῦν Ἄνω Πεδινὰ ἐν Ζαγορίῳ, Ράϊκον⁴ ἐν Κουρέντοις, φ. 38^β Δραγαῖ⁵ ἐν Ζαγορίῳ, Μακρίνον νῦν οὕτως ἐν Ζαγορίῳ, Βωβοῦσα νῦν οὕτως ἐν Ζαγορίῳ, φ. 39^α Μπάια, νῦν Κῆποι, ἐν Ζαγορίῳ, Σοποτζέλη⁶ ἐν Ζαγορίῳ, Κουκοῦλι νῦν οὕτως ἐν Ζαγορίῳ, φ. 39^β - φ. 40^α Τζοπέλεβο, νῦν οὕτως, Τσεπέλοβον ἐν Ζαγορίῳ, φ. 40^β Τζοπιηλα ἐν Ζαγορίῳ, Κοριτώτση νῦν Φορτώτση, Καστανοχώρια Ἰωαννίνων, φ. 41^α Μανασι νῦν οὕτως ἐν Ζαγορίῳ, φ. 41^β Μίσσοβον, τὸ Μέτσοβον, Φρακάδες Αἰ Φραγγάδες Ζαγορίου, φ. 42^α Σαμαρίνα⁷, φ. 42^β Λάϊστα ἢ Λάϊστα Ζαγορίου, Γρενεῖτη νῦν οὕτως ἐν Ζαγορίῳ, φ. 43^α Δόλκαρη, νῦν οὕτως ἐν Ζαγορίῳ, φ. 43^β Κοκκινόχομα εἰς Ἀραχωβίτσαν, Ἀνέζα, Κουκουροντζό⁸, Φλαπουλαρη⁹ ἐν Ζαγορίῳ, Τζερετσι ἐν Ζαγορίῳ, Τέροβον⁹ ἐν Ζαγορίῳ, φ. 44^α Τζερδαρη νῦν Ἐλαφότοπος, ἐν Ζαγορίῳ, Λαμπανίτζα ἐν Πωγωνίῳ, Φούρκα ἐν Κονίτση, Μόκοβο, Κοητζούμισα ἐν Κουρέντοις, Τούρναβος¹⁰, Τρίκαλα ναές¹¹, φ. 44^β Μπριανίστα ἐν Κουρέντοις, Χρισοβίτζα ἐν τῇ περιοχῇ Μαλακασίου, φ. 45^α ναές Λάρισα χωρίον Νεμπτεγέρι, Κρανὰ πλησίον Φιλιππιάδος, Βαρολάμον ἐν Ζαγορίῳ, φ. 45^β Ραδοτόπι, ἔξω τῶν Ἰωαννίνων, Ροδοτόπι,

¹ Ἐν τῷ Ζαγορίῳ κ. Καμνιά καλουμένη.

² Τὰ διὰ σταυροῦ σημειούμενα φαίνεται ὅτι ἐξέλιπον.

³ Νῦν Σαγάδα Β. τῆς Ἠγουμενίτσης.

⁴ κ. Ράϊκον.

⁵ κ. Δραγαῖ.

⁶ Συμπουτσέλη.

⁷ Α. τῆς Κονίτσης, διοικητικῶς ὑπάγεται εἰς τὴν Μακεδονίαν.

⁸ κ. Φλαμπουράρι.

⁹ Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ἰωαννίνων - Πρεβεζῆς.

¹⁰ Ἡ πρόκειται περὶ τοῦ χωρίου Τουρναβου Κονίτσης, καλουμένου νῦν Γοργοπόταμον, ἢ περὶ τοῦ ἐν Θεσσαλίᾳ Τυρναβου.

¹¹ να χαγιές κ. ναές = περιφέρειαι.

Λεωνίτζα ¹ ἐν Ζαγορίῳ, Δοβρίνοβο ἐν Ζαγορίῳ, φ. 46^α Λέλοβα νῦν Θεσπρωτικὸν ἔξω τῆς Φιλιππιάδος, μ(α)χαλές Ξερήμερο, Χάλκης ναές² Ἀσπροπόταμο, Τσερκοβίστα ἐν Κουρέντοις, φ. 46^β Κορησπάνη κ. Γκρησπάνη, νῦν Ἐλεύθερον, Δοῦρος, ἔξωθεν τῆς Φιλιππιάδος, Πρωτόπαλα ἐν Κουρέντοις, φ. 47^α Βανισκὸ ἐν ΓρεβENOΪΣ, Κοζιακός ἐν Ζαγορίῳ, Πέτρα, Τζουτίλα κάτω ἔξω Ἰωαννίνων, φ. 47^β Μποράντοτα ἐν Κουρέντοις, Μαυρονόρος ἐν Πωγωνίῳ, Δόβριανη κ. Δρόβιανη ἐν Δρυϊνουπόλει, φ. 48^α Κοζήνι ἢ Κοζάνη τῆς Μακεδονίας, Σέλτζετα ἐν Κονίτση Βέλιη ἢ κ. Βέλλιανη, φ. 48^β Λοτζέτζη Κατσανοχώρια, Πησούριανη ἐν Κονίτση, Κεράσοβο ³ ἐν Κονίτση, φ. 49^α Πλέοση, Κορησπάνη ἴδε φ. 46^β, φ. 49^β Μπορατάνη ³, Στολοβό ἐν Ζαγορίῳ, Ριάχοβο ἐν Κουρέντοις, φ. 50^α μωτασιήριον Βέλα, Νεγραδες ἐν Κουράντοις, Πάδες φ. 50^β Κουκουλιός, φ. 51^α Θεοδόριανη Τζουμερηκα ναές, γ̄ Κουκούλι, ἐν Κονίτση, Πεζανι ναές Κολονία, γ̄ Τζερθάρι, ἴδε φ. 44^α, φ. 51^β Σενπωτσέλη κ. Σουμπουτσέλι(ι). ἴδε φ. 39^α.
φ. 52^α - φ. 81^α Ἄγραφα. Μόνον εἰς τὰ τρία τελευταῖα φύλλα ὑπάρχουσι σημειώσεις τινές, ὀνόματα κ.ἄ. περιττά ⁴.

¹ Ἐν Βησσάνῃ τῇ 10 Ἰουνίου 1935.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΣΑΒΡΑΜΗΣ

¹ Ὑπάρχει καὶ ἐν Πωγωνίῳ (νῦν ἐν Ἀλβανίᾳ).

² Ὑπάρχει καὶ ἐν Φιλιππιάδι καὶ Πωγωνίῳ.

³ Νῦν σφίζεται μία γέφυρα. Ὅρα Μητροπολίτου Παραμυθίας Ἀθηνᾶγορα, Νέος Κουβαράς ἐν Ἠπειρῷ. Χρονικοὶς ἐτ. Δ' (1929) σελ. 13.

⁴ Περὶ τῶν χωρίων αὐτῶν ἰδὲ Πίνακας Δήμων καὶ Κοινοτήτων τοῦ Κράτους τοῦ Ὑπουργείου Ἐσωτερικῶν. Ἐν Ἀθήναις 1920. Τχ. Β' σελ. 70-103, ἐνθα ὁ λόγος περὶ τοῦ Νομοῦ Ἰωαννίνων, Ὑποδιοικήσεως Μετσόβους, Κονίτσης, Πωγωνίου, Φωλιατῶν, Παραμυθίας, Νομοῦ Πρεβέζης καὶ ὑποδιοικήσεως Μαργαριτίου. Ἀτυχῶς ἀναγράφεται ἐν αὐτοῖς μόνον τὸ παλαιὸν ὄνομα τοῦ χωρίου ἢ τῆς Κοινότητος· οὐχὶ δὲ καὶ τὸ νέον, καθότι τινὰ μετωνομάσθησαν.